

Uniwersytet Artystyczny
im. Magdaleny Abakanowicz
w Poznaniu

mgr Daria Wartalska-Matysik

Inny wymiar dizajnu: poszukiwanie równowagi pomiędzy ekologią, konsumpcją a strukturą społeczną

**Analiza procesu projektowania produktów w obiegu ekologicznie zamkniętym
– projekt zbioru przedmiotów zaangażowanych społecznie**

Streszczenie Rozprawy doktorskiej

Teza mojej pracy doktorskiej jest poniekąd już zawarta w samym tytule: *Inny wymiar dizajnu: poszukiwanie równowagi pomiędzy ekologią, konsumpcją a strukturą społeczną*. Przez ostatnie lata pracowałam nad projektami, które byłyby potwierdzeniem założenia, że istnieje ścisły związek pomiędzy ograniczaniem nadmiernej konsumpcji, a zwróceniem uwagi na problematykę ekologii czy gospodarki w obiegu zamkniętym itp. Jest to dzisiaj duże wyzwanie dla projektantów, ale co więcej – ważnym elementem wspierającym uzyskanie tu swoistej równowagi może być poszukiwanie takich działań, które pozwolą zaangażować w specyficzny proces wytwórczy nawet całe grupy społeczne, zwłaszcza takie, którym grożą różne formy wykluczenia.

Moja rozprawa doktorska opiera się na refleksji, związanej z otaczającym nas środowiskiem. Chcę wyciągnąć wnioski z obserwowanych obecnie drastycznych zmian, jakie dość gwałtownie w nim zachodzą. Kolejnym elementem są poważne problemy społeczne, wywołane pośrednio kryzysem klimatycznym, ale także zaostrenie się rygorystycznych

wymagań, związanych z warunkami produkcji przemysłowej, zwłaszcza w krajach wysoko uprzemysłowanej Europy. Dodatkowo, sytuację pogorszył kryzys wywołany ogólnosiwiatową pandemią koronawirusa – COVID-19.

Odnosząc się do powyższych czynników, jako projektant wzornictwa próbuję swoją pracą przekazać ideę samowystarczalności i postulat minimalizowania konsumpcji. Poprzez swoje działania chcę zwrócić uwagę na globalny problem nadprodukcji. Propaguję przetwarzanie materiałów poddających się recyklingowi oraz staram się nadawać im formę wzorniczą odpowiadającą wysokim wymaganiom współczesnych konsumentów.

W ostatnich latach, tworząc swoje projekty oraz prowadząc serie warsztatów, skupiłam mocno moją uwagę na aspekcie społecznym. Proces projektowania oraz wytwarzania zaproponowanych przeze mnie przedmiotów zawierał możliwość zaangażowania osób z różnych środowisk, dając im nie tylko szansę na pracę – pozwalał na udział w procesie kreacji, a także na zyskanie poczucia dumy z dzieła własnych rąk. Dlatego też, poza materiałami poddawanymi recyklingowi dużą rolę w mojej pracy odgrywa ceramika, która stanowi idealny materiał do pracy z osobami posiadającymi pewne ograniczenia psychofizyczne.

Z tych doświadczeń oraz badań przeprowadzonych przeze mnie pod kątem pracy z materiałami odzyskiwanymi, powstała koncepcja *7 Days of Creation* - łącząca wszystkie powyższe aspekty w jeden ząębający się system. Natomiast kolejne propozycje projektowe, związane z wdrażaniem moich idei, to trzy zestawy produktów, zaprojektowanych w sposób umożliwiający ich powtarzalność w krótkich seriach. Materiały, z jakich wytwarzane są proponowane przeze mnie produkty to: szkło z butelek bezzwrotnych, masa porcelanowa, słoiki szklane, puszki konserwowe oraz emalia. Z nich właśnie powstała seria lamp, talerzy z podgrzewaczami oraz pojemników do przechowywania żywności.

Zestawy produktów, jakimi podsumowuję swoją kilkuletnią pracę artystyczno-badawczą, są przykładem jednej z dróg, jaką może wybrać dzisiejszy designer. Ponieważ żyjemy obecnie w świecie globalizacji, staram się podkreślać wagę produkcji lokalnej. Odchodząc od systemów produkcji masowej-wielkoseryjnej, możemy zdziałać wiele na rzecz utrzymania harmonii pomiędzy naturą i naszym środowiskiem oraz otoczeniem społecznym. Można

przywołać tu założenia „ekonomii kołowrotka”, jaką na początku XX wieku postulował i wprowadzał w życie Gandhi, a która dziś powraca ze zdwojona siłą. Wykorzystywanie materiałów dostępnych lokalnie i ograniczanie marnotrawstwa energii, wynikającego z długodystansowego transportu – to ważne postulaty współczesnej ekologii. Ale przede wszystkim chodzi także o skorzystanie z potencjału grup społecznych w najbliższym otoczeniu oraz zaangażowanie różnych osób w produkcję manufakturową. To pomoże uruchomić „kołowrotek” samowystarczalności na małą skalę. A tym samym może stanowić składową większego systemu powracania do równowagi pomiędzy środowiskiem naturalnym, a człowiekiem.

Mam ogromną nadzieję, iż zwrócenie uwagi na rolę projektanta w ożywianiu produkcji w wymiarze lokalnym stopniowo będzie rosło i pozwoli rozszerzyć tego typu działania na większe grupy ludzi. A tym samym da możliwość upowszechnienia się we współczesnym społeczeństwie zwyczaju minimalizowania potrzeb, zamiast nadmiernego konsumpcjonizmu. Tym samym dobór otaczających nas przedmiotów w najbliższym otoczeniu stanie się procesem uważnego poszukiwania ich wysmakowanej formy. Możliwość stworzenia unikatowych lub krótkoseryjnych produktów być może będzie przyczyniała się do rozwoju małych linii produkcyjnych, wspomagając ośrodki zrzeszające osoby o specjalnych potrzebach oraz walczące z wykluczeniem.

Praca z materiałem odpadowym stwarza specyficzne wyzwania, niejako stymulując do nowych pomysłów i kreacji. Zawsze, jak tylko mam okazję pracować ze studentami, staram się im przekazać moją ideę projektowania, która zaczyna się tak naprawdę od końca: od gotowego produktu, który zbyt szybko skończył swoje życie.